

УДК 811.161.2:373.21

ТЕМПОРАЛЬНИЙ АСПЕКТ БІНАРНИХ ОЙКОНІМІВ УКРАЇНИ

Віра Котович,

кандидат філологічних наук, доцент кафедри філологічних дисциплін та методики їх викладання у початковій школі, Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка (Україна, Дрогобич) virako@ukr.net

ORCID: <http://orcid.org/0000-0001-6370-8135>

Research ID M-6500-2018 <http://www.researcherid.com/rid/M-6500-2018>

Статтю подано до редколегії / The article is submitted to the editorial board: 19.08.2018

Статтю опубліковано / The article is published: 15.11.2018

У статті проаналізовано українські ойконіми з атрибутивними компонентами *Новий – Старий* у лінгвокультурологічному аспекті. Доведено, що категорія часу в таких назвах тісно корелює з категорією простору. З'ясовано, що темпоральна характеристика ойконіма може бути об'єктивною тільки за умови етимологічного опрацювання оніма та врахування екстралінгвальних чинників, які впливали на процес творення назви.

Ключові слова: ойконім; час; категорія темпоральності; топонімотвірна модель; атрибутивний компонент; лінгвокультурологія.

TEMPORAL ASPECT OF THE BINARY OIKONIMS OF UKRAINE

Vira Kotovych,

Ph. D. in Philology, Associate Professor, Department Philological Disciplines and Methods of Their Teaching in Primary School, Ivan Franko Drohobych State Pedagogical University (Ukraine, Drohobych) virako@ukr.net

In the article analyzes the linguistic and cultural aspect of the Ukrainian oikonimes with the attributive components of the *Novyi – Staryi*. It is proved that the category of time in such names closely correlates with the category of space. It was found that the temporal characteristic of the oikonim can be objective only under the condition of

etymological elaboration of onim and taking into account extralinguistic factors that influenced the process of creating the name.

The study of the 1361 oikonims with the Nov-, Nova, Nove, Novaya, Novyi, Novo- elements made it possible to constat that the attributes in such names indicate a new settlement, the reference component of which is good (own name of territory, region, district, region); a new settlement, the reference component of which is the uninhabited oikonim of the same name (settlements are located within the same region or region); a new settlement, the reference component of which is the econium of the same name, combined with the attributive component Staryi; a new settlement, the reference component of which is the econium of the same name, combined with another attribute component. The opium of the oikonimes at the present stage is often erased due to the renaming of some of the supporting components. Consideration of 233 oiconimes with the Star-, Stara, Stare, Staryi, Stari, Staro- constituents convinced that such names usually indicate the longer time of the establishment of the settlement, but some of them are not explorers of the time code of culture.

As a result of the work carried out, the conclusions are confirmed that in the oikonim with the components of the Novyi – Staryi linguocultural category of time reflects the sequence of colonization of the territory; confirms the migration processes and affirms the anthropocentric nature of the motives, methods and means of nomination of human inhabited objects.

Keywords: oikonim; time; temporality category; toponimic model; attributive component; linguistic and cultural.

Постановка проблеми. Ойконіми – феноменальні мовні універсалиї, що містять у собі історію народу та його мови, відповідають на питання часу та процесу колонізації території і є лексичним орнаментом країни, своєрідним та неповторним для кожної нації. Час та простір – визначальні категорії людської свідомості – знаходять у власних назвах поселень своє органічне втілення.

У співвідношенні назв з атрибутивними компонентами *Новий – Старий* виявляються ознаки темпорального бінарizmu ойконімів. Час у таких онімах – поняття відносне. До прикладу, с. *Нобель* Рівненщини (*Небель*, центр Небельської волості, згадані в літописі 1158 р.) [8, 91] сьогодні здебільшого пов'язують з відомим антропонімом – *Нобель*, з однойменним озером і тільки зрідка з XII ст., коли топонім було зафіксовано в історичних документах. За віком це поселення ще давніше, бо перш ніж стало адміністративним центром волості, минув не один десяток років. Інше поселення – *Стара Миколаївка* цієї ж області – навпаки, дякуючи атрибутивному компонентові, видається дуже давнім, хоча, як виявилось, вперше з'явилося на топографічних картах 1855 р. *Нобель* (*Небель*) на сотні літ старший від *Старої Миколаївки* і з огляду на час першофіксації в історичному джерелі, і з огляду на словотвірну

структуру. Тож у бінарній парі *Стара Миколаївка – Нова Миколаївка* час чітко корелює з атрибутивним компонентом: *Миколаївка* стала *Старою* після того, як біля неї було засновано *Нову Миколаївку* [6, 109]. У парі *Нобель – Стара Миколаївка* час простежується на рівні топонімотвірної моделі: ойконіми на **-івка** поодинокі фіксуються в історичних документах не раніше XIV ст., а суфікс ***-їь**, за допомогою якого міг утворитися ойконім *Небель*, у XIII ст. був уже непродуктивним. У сучасній ономастиці немає єдиної думки щодо походження ойконіма *Небель*, однак архаїчний період його утворення – факт незаперечний.

Мета нашої розвідки – прослідкувати взаємовідношення між темпоральністю та локативністю бінарних ойконімів України.

Виклад основного матеріалу. Лінгвокультурологічна категорія часу, яка часто простежується в ойконімах з компонентами *Нов-* – *Стар-*, тісно корелює з категорією простору. Іноді просторова ознака навіть стає вирішальною, як, до прикладу, за розгляду ойконімів *Новгород – Старгород*. В Україні сьогодні є поселення *Новгород* (Зп.), *Старгород* (Ль.) та *Новгород-Сіверський* (Чрн.). Їхнє заснування та іменування здійснювалося по-різному і не залежно одне від одного. *Новгород* Запорізької обл. – це перейменування початку XX ст. колишньої німецької колонії *Дармштадт*. Літописний *Новгород-Сіверський*, засвідчений 1096 р. у «Поученьї» Володимира Мономаха, стверджує в назві відносно новий час свого заснування станом на XI ст. [8, 92]. *Старгород* на Західному Бузі, що фігурує в найдавніших відомих писемних джерелах кінця XVI ст. як *Старий Город* (*Stary Gród*) [10, 239], був іменований, очевидно, за протиставленням писемно не засвідченому *Новому Городу*. Отже, темпоральна опозиція *Новий – Старий* (*Нов-* – *Стар-*) здебільшого простежується в межах одного регіону і не розповсюджується на старі / нові поселення віддалених земель.

Зрідка часовий дуалізм не залежить від просторових координат. Почасти, коли йдеться про символічне перенесення назви відомого поселення на новозасноване: *Нова Астрахань* (Лг.), *Нова Балта* (Днп.), *Нова Одеса* (Мк.), *Нова Прага* (Крв.) та ін. або про міграційні процеси, якщо вихідці з населеного пункту іменують нове поселення в іншому регіоні за назвою своєї ‘малої батьківщини’ з додаванням компонента *Ново-*, *Новий*: *Новоолексіївка* Миколаївщини 1923 р. отримала таку назву внаслідок дозалюднення колишнього безіменного хутора вихідцями з *Олексіївки*, що на Одещині [2, 120].

Поселення, назви яких тепер вживано з атрибутами *Новий – Старий*, первісно здебільшого побутували як один населений пункт. Дифе-

ренційні компоненти з'являлися при заснуванні однойменного нового. Сьогодні в Україні є 1361 ойконім з компонентом *Нов-*, *Нова*, *Нове*, *Новий*, *Нові*, *Ново-*. Атрибути в таких назвах вказують на:

– нове поселення, опорним компонентом якого є хоронім (власна назва території, області, району, краю): *Нова Кубань* (Хрс.), *Нова Русь* (Днп.), *Нова Спарта* (См.), *Нове Полісся* (Чрн.), *Новий Донбас* (Днп.), *Новий Кавказ* (Днц.) та ін.;

– нове поселення, опорним компонентом якого є однойменний безатрибутивний ойконім (поселення розташовані в межах однієї області або району): *Нова Балка – Балка* (Хрк.), *Нова Березівка – Березівка* (Хрк.), *Нова Васиївка – Васиївка* (Жт., Пл.), *Нова Вигода – Вигода* (Жт.), *Нова Висунь – Висунь* (Мик.), *Нова Каховка – Каховка* (Хрс.) та ін.;

– нове поселення, опорним компонентом якого є однойменний ойконім, поєднаний з атрибутивним компонентом *Старий*: *Нова Басань – Стара Басань* (Чрн.), *Нова Брикуля – Стара Брикуля* (Тр.), *Нова Гутиська – Стара Гутиська* (Хм.), *Нова Еметівка – Стара Еметівка* (Од.), *Нова Осота – Стара Осота* (Крв.) та ін.;

– нове поселення, опорним компонентом якого є однойменний ойконім, поєднаний з іншим атрибутивним компонентом: *Нова Благовіщенка – Велика Благовіщенка* (Хрс.).

Опозиція ойконімів на сучасному етапі нерідко стирається внаслідок перейменування якогось із опорних компонентів: *Нова Борова* (давніше – *Новий Бобрик*) – *Старий Бобрик* (Жт.), *Нова Вижва – Стара Вижівка* (давніше *Стара Вижва* (Вл.)).

Атрибутивні компоненти *Нова(-ий) – Стара(-ий)* в ойконімах, що позначали місце давніх промислів, на взірць *Нова – Стара Гута*; *Нова – Стара Буда*; *Новий – Старий Майдан* тощо, можуть бути вказівкою і на час заснування самих поселень одне відносно іншого та відносно населених пунктів *Гута*, *Буда*, *Майдан*, і на характеристику базових мікротопонімів на той час, коли вони починали фіксуватися в адміністративних документах уже як назви поселень, заснованих на місці *нової(-го) / старої(-го) гуті, буди, майдана* тощо.

На загал, творення ойконімів, у яких було відбито матеріальну культуру мешканців заселених людиною об'єктів, відбувалося, як правило, двома способами: частина поселень отримувала назву безпосередньо від назв промислів, інші іменувалися від імен власників, орендаторів, засновників виробництва. Вадим Мадзалевський у дослідженні «Гути на Чернігівщині» умістив відомості про Антіна *Лося*, орендатора гуті біля *Старого Жадова*, яка далі стала іменуватися за іменем гутника –

Лосьова, Лосівка [4, 144], та про Василя Барана, який біля 1753 р. тримав на відкупі гуту в графа Олексія Розумовського, що від імені нового власника дістала назву *Баранівка* [4, 17]. Низка ж поселень від часу заснування й надалі іменуються *Гута*, *Гутисько*, *Гутище* тощо.

Сьогодні в Україні побутує 7 ойконімів *Нова Гута* (Жт., ІФ, См., Тр., Хм. (3)); 10 ойконімів *Стара Гута* (Вл., Вн., Жт. (3 назви), ІФ, См., Хм. (3), а також 15 ойконімів *Гута* (Вл., Вн., Зк., ІФ, Кв., Лв. (3), Рв., См., Хм. (3), Чрн. (2), 3 ойконіми *Гути* (Вн., См., Хрк.) та 30 назв *Гута* у поєднанні з іншими атрибутивними компонентами: *Гута Межиріцька* (Чрк.), *Гута Обединська* (Лв.), *Гута Станіславчицька* (Чрк.) та ін.

Назви поселень з опорним компонентом *Буда* збережено переважно в центральних та північних районах України: *Нова Буда* – 4 ойконіми (Жт., Кв., Чрк., Чрн.), *Стара Буда* – 3 ойконіми (Жт., Кв., Чрк.), *Буда* – 7 ойконімів (Жт., Кв., Лв., Рв., Чрв., Чрк., Чрн.), *Буди* – 6 ойконімів (Вн., Лв., Рв., Хрк., Чрн. та 8 ойконімів *Буда* з іншими атрибутивними компонентами (*Буда Вовчківська* (Кв.), *Буда-Бабинецька* (Кв.), *Буда Бровахівська* (Чрк.) та ін.).

Поселення *Новий Майдан* – *Старий Майдан* (Хм.) побутують на Хмельниччині, а ойконіми *Старий Майдан* Житимирщини та Львівщини утворюють опозиційну пару з тамтешніми поселеннями *Майдан* (Жт., Лв.).

Достатньо чисельною є група назв із прямою вказівкою на час заснування сіл: *Нове Місто* (Вн., Лв., Чрк.); *Новий Городок* (Мк.); *Новий Посьолок* (Днп.), *Нове Селище* (Од.), *Нове Село* (Зк., Лв. (4), Тр., Хм. (2), *Новосілка* (Вн., Днц., Жт. та ін., всього 25 назв), *Новосілки* (Вл., Жт., Кв. та ін., всього 19 назв), *Новосілля* (Мк. (2), Рв.); *Старе Місто* (Тр.), *Старе Село* (Лв. (4), Рв., См.), *Старосілля* (Вл. (2), Жт. (2), Од., Хрс., Чрк., Чрн.).

Проте не всі ойконіми з компонентами *Новий* – *Старий* є експлікаторами часового коду культури. Йдеться про штучні назви, переважно радянського періоду, запроваджені для перейменування колишніх населених пунктів або для надання назві поселення ідеологічного забарвлення: *Нова Зоря* (Днп. (2), Хрс.), *Нова Праця* (Днп., Хрс.), *Нова Україна* (Лг., Пл.), *Нова Українка* (Рв.), *Нове Життя* (АРК, Вн., Днп., Жт., Кв., Мк., Хм., Чрк.), *Нове Поле* (Зп. (2), *Новий Етап* (Хрс.), *Новий Лад* (Чрн.), *Новий Мир* (АРК, Днп. (2), Од., См., Хрк., Хрс.), *Новий Орач* (Од.), *Новий Світ* (АРК, Днц., Рв., Хм., Хрс.), *Новий Степ* (Мк.), *Новий Труд* (Днц., Хрс.), *Новий Шлях* (Днп., Кв., Мк., Чрн.), *Нові Лазери* (Хрс.).

Немає вказівки на час заснування поселення і в низці ойконімів з початковим *Нов-*: *Новаки* (Жт., Пл., Рв., Хм.) утворено від родинної назви *Новаки* ‘родина *Новака*’. Від такого ж антропоніма, але за допомогою поліфункціонального суфікса **-іvk-а** утворено ойконім *Новаківка* (Крв.), а за допомогою посесивного суфікса **-ов-е** – ойконім *Новакове* (Од.). Суфікс **-их-а** спричинився до творення відантропонімного ойконіма *Новачиха* (Пл.).

Антропонім *Новик* змотивував назви поселень *Новики* (Тр., Чрн.). Підтвердженням того, що баземою ойконімів була особова назва, є їхні давніші фіксації в історичних джерелах: *Новики* Тернопільщини, як *Новиківці* (*Новиковці*) [1, 195], а *Новики* Чернігівщини, як *Новиків* (*Новиков хутор*) [7, 355].

Назву поселення *Новичі* (Хм.) Наталія та Михайло Торчинські зараховують до утворень від родової назви [9, 338], Зоряна Купчинська – до утворень на **-ичі** (< *-itji) [3, 683], однак і в першому, і в другому випадку йдеться про базовий антропонім у родинній чи в патронімній назві *Нович* або *Нов*.

Іншим був первісний мотив номінації поселень *Новина* (Жт.), *Новина-Добрятинська* (Рв.), *Новини* (Вл., Жт., Льв., Рв.). В основах найменувань – апелятив *новина* / *новини*, або мікротопонім, утворений від цього апелятива; пор. *новина* ‘поле, вперше засіяне після розкорчування лісу’, ‘земля, яка кілька років не оралася’, ‘цілина, зоране поле на місці вирубаного лісу’ [12, 95].

Ойконімів з компонентом *Стар-*, *Стара*, *Старе*, *Старий*, *Старі*, *Старо-* сьогодні в Україні значно менше – 233. Складені назви з атрибутивним компонентом *Стара*, *Старе*, *Старий*, *Старі* вказують на давніший час заснування поселення, порівняно з тим, яке має у своєму складі компонент *Нова*, *Нове*, *Новий*, *Нові*: *Стара Водолага* – *Нова Водолага* (Хрк.), *Стара Гнилиця* – *Нова Гнилиця* (Хрк.), *Стара Жадова* – *Нова Жадова* (Чрв.), *Стара Збур’ївка* – *Нова Збур’ївка* (Хрс.), *Стара Котельня* – *Нова Котельня* (Жт.); *Старе Давидково* – *Нове Давидково* (Зк.), *Старе Мажарове* – *Нове Мажарове* (Хрк.), *Старе Пекельне* – *Нове Пекельне* (Хрк.), *Старе Поріччя* – *Нове Поріччя* (Хм.); *Старий Биків* – *Новий Биків* (Чрн.), *Старий Білоус* – *Новий Білоус* (Чрн.); *Старі Безрадічі* – *Нові Безрадічі* (Кв.), *Старі Боровичі* – *Нові Боровичі* (Чрн.), *Старі Велідники* – *Нові Велідники* (Жт.), *Старі Вирки* – *Нові Вирки* (См.), *Старі Кривотули* – *Нові Кривотули* (ІФ) та ін.

Нерідко ойконім з компонентом *Стара*, *Старе*, *Старий*, *Старі* протиставлено безатрибутивній назві поселення, яка по-суті, також є іменуванням новішої оселі: *Стара Білецьківка* – *Білецьківка* (Пл.),

Стара Богданівка – Богданівка (Мк.), Стара Єлизаветівка – Єлизаветівка (Од.), Стара Іванівка – Іванівка (См.); Старий Вишинівець – Вишинівець (Тр.), Старий Гвіздець – Гвіздець (ІФ), Старий Добротвір – Добротвір (Лв.), Старий Лисець – Лисець (ІФ); Стари Богородчани – Богородчани (ІФ) та ін.

Ойконіми з компонентом *Старо-* також вказують на час заснування поселення та виступають у бінарній опозиції з назвами поселень, які не мають такого компонента: *Старогорожене – Горожене (Мк.), Стародніпровське – Дніпровське (Днп.), Старорайське – Райське (Днц.), Старосолдатське – Солдатське (Мик.)* та ін. або з назвами населених пунктів з компонентом *Ново-*: *Староаврамівка – Новоаврамівка (Пл.), Старобешеве – Новобешеве (Днц.), Старостав – Новостав (Вл.), Староукраїнка – Новоукраїнка (Зп.)* та ін.

Не всі ойконіми з компонентом *Стара, Старе, Старий, Стари* є експлікаторами часового коду культури. Поселення *Стара Гребля (Жт.)* отримало таку назву внаслідок перейменування села *Шлямарка*, тому воно не протиставлено імовірній *Греблі* чи *Новій Греблі*, а містить вказівку на мікротопонім *Стара Гребля* зі значенням ‘поселення, засноване на місцевості, де споруджено (збережено) стару греблю’.

Назву поселення *Старий Крим (Днц.)* утворено шляхом трансонімізації – перенесення на донецький населений пункт іменування кримського села *Старий Крим (АРК)*.

Міграційні процеси відбито й у назві теперішнього міста *Старобільськ (Лг.)*. Вихідці з полтавського містечка *Більськ* заснували слободу на території Острогозького Слобідського полку, яка за часи свого побутування іменувалася як *Більська, Старобільське, Стара Біла, Старобільськ*. За часом заснування *Більськ (Пл., відома писемна згадка 1399 р.)* старший від *Старобільська (Лг., відома писемна згадка 1686 р.)*, хоча семантика ойконімів указує на протилежне.

Більшість назв поселень з початковим *Стар-* (як і назв поселень з початковим *Нов-*) не мають жодного відношення до часу виникнення чи віку поселення. Так, ойконім *Старик (Чрн.)* – посесив на **-ик** від особової назви *Старий; Старикове (См.)* – дериват на **-ове** від антропоніма *Старик; Старица (Лв.)*, яка на переконання Михайла Худаша первісно звучала як *Старова*, – посесив на **-ова** від особової назви *Стар [11, 325]*. Назву населених пунктів *Стариця (Хрк., Хрс.)* утворено від гідроніма *Стариця*, або від географічного терміна *стариця* ‘старе русло річки’, ‘старе озеро’. Давнє поселення *Старуня (ІФ)*, очевидно, є архаїчним посесивом на ***-ъја** від антропоніма *Старунъ [11, 324]*. Патронімними назвами *Старичі, Старовичі* ‘нащадки чи піддані

Стара мотивовано ойконіми *Старичі* (Лв.), *Старовичі* (Кв.), а патронімною / родинною назвою *Старостинці* ‘нащадки чи піддані *Старости*’ / ‘родина *Старостинця*’ – ойконім *Старостинці* (Вн.).

Два ойконіми *Старовірівка* (Хрк.) іменовано, очевидно, поселенцями-старообрядівцями, хоча не виключено й мотивацію цих назв населених пунктів антропонімом *Старовір*. *Старовойтове* (Вл., колишня назва *Вовчий Перевіз* [12, 132]) – похідне утворення з присвійним суфіксом **-ов-е** від антропоніма *Старовойт*.

Старомлинівка (Днц.) та *Новомлинівка* (Зп.) – назви поселень, утворені внаслідок хибного тлумачення їхніх історичних іменувань. До 1947 р. *Старомлинівка* називалася *Старий Керменчик* або *Керменчик*. За твердженням Є. Отіна, засноване урумомовними греками, *Керменчик* у перекладі з урумської означало *кермен* ‘невелике укріплення; укріплене містечко’, дооформлене демінутивним суфіксом **-чик**, а не грецьке ‘млин, вітряк’, як уважали перейменовувачі. Сучасне *Новомлинівка*, колишнє *Новий Керменчик* відоме ще як *Дортуба*, отримало теперішню назву за аналогією до *Старомлинівки* [5, 160–161].

Чи не найцікавішим і не найневмотивованішим із погляду лінгвокультурологічної категорії часу є ойконім *Старонове* (См.). Сьогодні – це населений пункт з населенням 9 осіб, назва якого так і не дає відповіді на питання: *старе* воно, чи *нове*.

Висновки. Отже, в ойконімах з компонентами *Новий* – *Старий* лінгвокультурологічна категорія часу тісно корелює з простором; відбиває послідовність процесу колонізації території; нерідко засвідчує міграційні процеси і стверджує антропоцентричний характер мотивів, способів та засобів номінації заселених людиною об’єктів. Час як мовнокультурна категорія в назвах заснованих і заселених людиною об’єктів виразно проявляє себе не тільки на рівні атрибутів, але й на рівні ойконімотвірних формантів. Кожна суспільна епоха народжувала свої назви поселень і культура іменувань змінювалася залежно від того, який чинник на той період був визначальним. Ойконімотвірний афікс може переконливо вказати на час заснування поселення і бути вагомою лінгвістичною вказівкою на період народження назви населеного пункту. В аналізі топонімотвірних формантів як виразників темпоральності ойконімів і вбачаємо перспективу наших подальших студій.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Бучко, Д. & Котович, В. (2017). *Походження назв населених пунктів Тернопільщини*. Дрогобич: Посвіт.
2. Горпинич, В. О., Лобода, В. В. & Масенко, Л. Т. (1977). *Власні назви і відтопонімні утворення Інгло-Бузького межиріччя*. Київ: Наукова думка.

3. Купчинська, З. О. (2016). *Стратиграфія архаїчної ойконімії України*. Львів: НТШ.
4. Модзалевський, В. (1926). *Гути на Чернігівщині*. Київ: З друкарні Української Академії Наук.
5. Отин, Е. С. (2014). *Происхождение географических названий Донбасса*. Донецк: Юго-Восток.
6. Пура, Я. О. (1990) *Походження назв населених пунктів Ровеницини*. Львів: Світ.
7. Романовський, В. О. (Ред.) (1933). *Переписні книги 1666 р.* Київ: УАН.
8. Стрижак, О. С. (Ред.). (1985). *Етимологічний словник літописних географічних назв Південної Русі*. Київ: Наукова думка.
9. Торчинська, Н. М. & Торчинський, М. М. (2008). *Словник власних географічних назв Хмельницької області*. Хмельницький: Авіст.
10. Худаш, М. (2006). *Українські карпатські і прикарпатські назви населених пунктів (відапелятивні утворення)*. Львів: Інститут народознавства НАН України.
11. Худаш, М. (2004). *Українські карпатські і прикарпатські назви населених пунктів (утворення від відапелятивних антропонімів)*. Львів : Інститут народознавства НАН України.
12. Шульгач, В. П. (2001). *Ойконімія Волині: Етимологічний словник-довідник*. Київ: Кий.

REFERENCES

1. Buchko, D. & Kotovych, V. (2017). *Pokhodzhennia nazv naselenykh punktiv Ternopilshchyny [The origin of the names of settlements Ternopil]*. Drohobych: Posvit. [in Ukrainian]
2. Horpynych, V. O., Loboda, V. V. & Masenko, L. T. (1977). *Vlasni nazvy i vidtoponimni utvorennia Inhlo-Buzkoho mezhyrichchia [Proper names and vidtoponimes formation Ingle-Bug boundarie]*. Kyiv: Naukova dumka. [in Ukrainian]
3. Kupchynska, Z. O. (2016). *Stratyhrafia arkhaidchnoi oikonimii Ukrainy [Stratigraphy of Archaic Oikonismes of Ukraine]*. Lviv: NTSh. [in Ukrainian]
4. Modzalevskiy, V. (1926). *Huty na Chernihivshchyni [Guty in the Chernihiv region]*. Kyiv: Z drukarni Ukrainskoi Akademii Nauk. [in Ukrainian]
5. Otyyn, E. S. (2014). *Proyskhozhdennye heohrafycheskykh nazvanyi Donbassa [The origin of geographic names of Donbass]*. Donetsk: Yuhovostok. [in Ukrainian]
6. Pura, Ya. O. (1990) *Pokhodzhennia nazv naselenykh punktiv Rovenshchyny [The origin of the names of settlements of the Rovensk region]*. Lviv: Svit. [in Ukrainian]
7. Romanovskiy, V. O. (Red.) (1933). *Perepysni knyhy 1666 r. [The census books by 1666]* Kyiv: UAN. [in Ukrainian]
8. Stryzhak, O. S. (Red.). (1985). *Etymolohichni slovnyk litopysnykh heohrafichnykh nazv Pivdennoi Rusi [Etymological Dictionary of chronicles of geographical names of Southern Rus]*. Kyiv: Naukova dumka. [in Ukrainian]

9. Torchynska, N. M. & Torchynskyi, M. M. (2008). Slovnyk vlasnykh heohrafichnykh nazv Khmelnytskoi oblasti [*Dictionary of own geographical names of Khmelnytsky region*]. Khmelnytskyi: Avist. [in Ukrainian]

10. Khudash, M. (2006). Ukrainski karpatski i prykarpatiski nazvy naselenykh punktiv (vidapeliatyvni utvorennia) [*Ukrainian Carpathian and near the Carpathian names of settlements (from apelative formation)*]. Lviv: Instytut narodoznavstva NAN Ukrainy. [in Ukrainian]

11. Khudash, M. (2004). Ukrainski karpatski i prykarpatiski nazvy naselenykh punktiv (utvorennia vid vidapeliatyvnykh antroponimiv) [*Ukrainian Carpathian and near the Carpathian names of settlements (formation from apelative anthroponimes)*]. Lviv : Instytut narodoznavstva NAN Ukrainy. [in Ukrainian]

12. Shulhach, V. P. (2001). Oikonimiia Volyni: Etymolohichnyi slovnyk-dovidnyk [*Oikonimiya of Volyn: Etymological Dictionary-guide*]. Kyiv: Kyi. [in Ukrainian]